

Фесенко Г.А Підготовка майбутніх учителів математики до здійснення аналізу впливу середовища на бізнес-проект як одного з напрямів STEM-навчання. Збірник матеріалів Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «STEM- освіта як напрям модернізації методик навчання природничо-математичних дисциплін у середніх і вищих навчальних закладах»// Пошук молодих, випуск 17, Херсон, Вид-во СПД В.Вищемирський, 2017.- С.192-194.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ ДО НАВЧАННЯ УЧНІВ АНАЛІЗУ ВПЛИВУ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА БІЗНЕС - ПРОЕКТ ЯК ОДНОГО З НАПРЯМІВ ЇХ STEM-ОСВІТИ

Фесенко Г.

Херсонський державний університет

Впровадження у навчально-виховний процес шкіл основних вимог STEM-освіти пов'язане з формуванням в учнів найважливіших характеристик, які визначають майбутнього компетентного фахівця: уміння побачити проблему; уміння побачити в проблемі якомога більше можливих сторін і зв'язків; уміння сформулювати дослідницьке запитання і визначити способи його вирішення; гнучкість як уміння зрозуміти нову точку зору і стійкість у відстоюванні своєї позиції; оригінальність, відхід від шаблону; здатність до перегруповування ідей та зв'язків; здатність до абстрагування або аналізу; здатність до конкретизації або синтезу; відчуття гармонії в організації ідеї. Особливо ці характеристики важливі для молодих підприємців. Оскільки в проекті нового стандарту формування підприємницької і фінансової компетентностей включено до переліку ключових, обрана проблема є **актуальною**.

Мета статті полягає у розкритті специфіки одного з видів діяльності майбутнього підприємця на етапі розробки бізнес-проекту майбутньої справи – аналізу середовища, як чинника впливу на успішність функціонування спроектованого підприємства.

До **завдань** дослідження увійшли: визначення сутності аналізу внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства та цілей і інструментів, за допомогою яких його можна провести.

Вивчення літератури з означеної проблеми дозволило встановити, що:

- аналіз середовища - це основа стратегічного планування, визначення місії та корпоративних цілей бізнесмена. Створення бізнес-проекту неможливо здійснити без такого інструменту, як аналіз зовнішніх і внутрішніх чинників середовища фірми/підприємства. Мета аналізу зовнішнього середовища підприємства - підготовка альтернатив, визначення напрямків з бізнес-розвитку, розподілу ресурсів тощо. Дослідження оточення дозволяє виграти час для прогнозів, планування, розробки заходів щодо попередження загроз і реалізації можливостей розвитку бізнесу;

- виділяють наступні інструменти аналізу зовнішнього середовища фірми/підприємства: SWOT-матриця; матриця можливостей і загроз; PEST - аналіз; профіль середовища; модель «5 сил конкуренції» Портера [1];

- SWOT - широко відомий і визнаний підхід до аналізу зовнішнього середовища організації. Його великим плюсом є паралельне вивчення зовнішніх і внутрішніх елементів середовища. Розшифровка терміну SWOT проводиться за першими літерами англійських слів: сила, слабкість, можливість і загроза. Застосування даного методу дозволяє виявити взаємозв'язок плюсів і мінусів картини бізнесу, знайти зв'язок між чинниками, що сприяють його розвитку і гальмуванню на шляху до мети. Згідно SWOT-підходу, по-перше, визначають сильні і слабкі сторони підприємства, потім його можливості і загрози; по-друге, виділяють взаємозв'язки між виділеними елементами, які будуть використовуватися при підготовці стратегії розвитку бізнесу. Результатом визначення сильних і слабких сторін бізнесу, його можливостей і загроз відбувається визначення заходів, які треба запровадити щоб на організаційному етапі здійснити реалізацію можливостей та запобігти прояву загроз і уникненню небезпек, а також подолати слабкості за рахунок урахування сильних сторін середовища.

- PEST - аналіз зовнішнього середовища організації здійснюється з метою дослідження зовнішніх чинників непрямого впливу. Зміст методу легко

запам'ятати, оскільки в «песто» входять елементи оточення зі сфер політики, економіки, соціуму і технологій. Уявлення про їх перелік дає таблиця 1.

Таблиця 1

Зовнішні чинники непрямого впливу середовища на ефективність бізнесу

Політика і сфера права	Економіка	Соціум і культура	Технології
Фактори законодавчого та державного рівня:	Аспекти, які проявляються в показниках ділової активності фірм:	Фактори, що визначають життєві умови, переваги населення країни і регіонів:	Рушійні сили прогресу (НДДКР):
- формування грошово-кредитної політики; - закони про податки, антимонополію і ін; - співвідношення сил в політиці; - зв'язок уряду і підприємницького світу.	- інфляція; - процентна ставка; - валютні курси; - показники економічного зростання або спаду.	- рівень народжуваності; - міграція; - середня тривалість життя; - менталітет; - доходи населення; - життєві умови; - освіта, ставлення до професії; - купівельні переваги і звички.	- відкриття; - ноу-хау; - революції в технологіях виробництва і обробки інформації; - розвиток засобів зв'язку та транспорту; - комп'ютеризація.

Всі чотири типи факторів перетинаються, тому напрямок аналізу важливо коригувати. Зміни в одному напрямку призводять до змін в іншому. Як правило, підприємства застосовують кілька методів в сукупності. Варіанти розвитку, що формуються в результаті досліджень, дозволяють створити більш точні прогнози щодо подальшого розвитку підприємства;

- у практиці стратегічного управління використовують спеціальні методи аналізу зовнішнього середовища фірми, які вивчають не просто поодинокі підприємства, а й галузеві комплекси. Найбільш затребуваними є такі [2]:

Таблиця 2

Методи аналізу зовнішнього середовища підприємства/галузі

Метод	Характеристика
Функціонально-вартісний	Пов'язаний з дослідженням продукції і процесів виробництва. Створює можливості для зниження витрат. Вимагає налагодженої маркетингової та фінансово-аналітичної діяльності на фірмі.
Бенчмаркінг	Вимірювання і порівняння всіх етапів розробки та впровадження продукції світового рівня.
Дослідження полів бізнесу	Дослідження грошових потоків, інвестиційної діяльності. Проводиться для всієї організації, за напрямками діяльності, по ділянках робіт. Виявляє, як ринкові стратегії впливають на

	прибуток.
Класичний порівняльний	Дослідження в конкретний період часу або статичне.
Порівняльний галузевої.	Вивчаються різноманітні економічні показники однієї конкретної галузі.
Кількісний аналіз.	В основі його лежать абсолютні, відносні показники, індекси, які представляються в табличній або графічній формі.

Методи аналізу зовнішнього середовища організації допускають багато різних способів оцінки. Метод «5 на 5», запропонований А. Месконом. Сенс методики - вирішити 5 завдань про 5 факторів:

- Які п'ять елементів зовнішнього середовища ви назвете, маючи інформацію про нинішній стан підприємства?
- Які п'ять факторів є найнебезпечнішими для фірми?
- Які п'ять значущих для конкуруючих фірм факторів ви оберете на основі наявної інформації про їхні плани?
- Які п'ять факторів значимі для здійснення обраних вами стратегічних програм?
- Які п'ять напрямків з можливостями змін вигідні для організації?

Щоб обгрунтовано відповісти на кожне з наведених питань, необхідно накопичити інформацію про середовище компанії і зробити прогноз стану.

Друга методика оцінки передбачає 4 питання, які містять порядок вибору важливих для майбутнього факторів.

- Яким чином фактор здатний впливати на фірму (послабити або посилити)?
- Чи здатний фактор посилюватися і як за ним спостерігати?
- Як сильно він вплине на підприємство?
- Чи може вплив ослабнути і коли?

Для вивчення конкурентних позицій господарських напрямків використовуються кілька підходів: матриця Бостонської консультативної групи; система «Маккінзі» від «Дженерал Електрик»; підхід «Артур Д. Літл» та інші [2].

Заключний етап досліджень - це опрацювання зібраної інформації. Результати застосовуються в якості бази для перспективної розробки планів. Оцінювання виконується для виявлення передбачуваних послаблювальних і перспективних впливів на фірму.

Під час проведення занять зі спецкурсу «Основи фінансової грамотності» студентів доцільно ознайомити з фінансовими аспектами аналізу можливих впливів середовища на розроблені ними бізнес-проекти майбутніх підприємств. Це сприятиме підвищенню якості їх підготовки не

тільки до можливої власної підприємницької діяльності, а й до роботи з учнями з даного аспекту їх підготовки до життя.

Література:

1. Методи функціонального аналізу. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://aboutginka.ru/rizne-10/ekonomika-ta-finansi/108430-faktornij-analiz-pributku-vid-prodazhiv-odin-z.html>

2. Аналіз зовнішнього середовища. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://aboutginka.ru/rizne-10/ekonomika-ta-finansi/108671-analiz-zovnishnogo-seredovishha-organizacii-metodi.html>